

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilno avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovarisa
v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatelj je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarish izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje. Vse leto velja . . . 10— K pol leta . . . 5— " četrt leta . . . 2-50 " posamezne številke po 20 h.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h " " " dvakrat . . . 12 " " " " trikrat . . . 10 " za nadaljnja uvrščenja od petit-vrste po 8 h. Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Za reklamne notice, poslane, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 15 K.

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Izpolnite nasproti svojemu časopisju svojo dolžnost! Agitirajte neprestano zanje in mu pridobivajte novih naročnikov! — Nujno opozarjamo vsa učiteljska društva, naj se zavedajo svoje odgovornosti! Drugi nas ne podpirajo, podpirati se moramo sami! Vsi brez izjeme na delo!

Čujte!

Ne spominjamo se, da bi se za naše gmotno stanje kdaj brigali vladni možje. Še manj pa morda vojaški krogi. Zgodil pa se je čudež! Znani vojaški list, ki ima zveze z najvišjim krogi cesarskega dvora, po imenu »Danzersche Armeezzeitung«, piše pod naslovom »Revolucionarni duh« o šolski mladini in učiteljih. List piše, da je vzgoja mladine v duhu reda (im Geiste der Ordnung), ki bi ga imeli učitelji vcepiti mladini kot braniteljem domovine več vredna, kot še tako moderno vojno orožje. Ta duh reda pa je jako omajan, zato pozivlje list merodajne kroge, naj zabranijo to državi nevarno gibanje in piše: »Hiemit ist das Erziehungsprogramm für die heranwachsende Jugend gegeben. Hienach läge die Zukunft des Staates in der Hand der Lehrer, die auf der Höhe dieser ihrer hochwichtigen patriotischen Aufgabe stehen müßten. Um sie nicht eine Beute materialistischer Ideen und hierdurch der Sozialisten werden lassen, müßte man sie anständig bezahlen und sozial heben. Wäre ihre Existenz ausgiebig gesichert und ihre gesellschaftliche Stellung der Wichtigkeit ihres Berufes entsprechend, dann würden sie gewiß mit Freuden im Interesse jenes Staates wirken, der ihnen solche Vorteile bietet.«

Ne pristavljamo temu nič drugega, kot željo, da bi brali ta izvajanja tisti, ki se jih tičejo!

Šolstvo v parlamentu.

O razpravah državnega zbora, v kolicor so se zadnji čas dotikale raznih vprašanj šolstva in učiteljstva, smo prejeli nastopna poročila:

Dunaj, 6. marca 1913.

Koncem seje so Italijani zopet poizkusili svojo srečo z italijansko pravno fakulteto. Poslanec Pitacco je namreč v obliki vprašanja na predsedstvo urgiral rešitev predloge in zahteval, da pride čimprej na dnevni red plenuma. Seveda bodo morali Italijani malo počakati. Plenarna seja se vrši namreč le še jutri (to je bilo 7. t. m.), nakar se prično daljše počitnice in se zbornica sestane k seji šele 8. aprila in se prične takozvana davčna sezija.

Živahno je bilo to delovanje v odsekih.

Posebno pozornost so zbujele razprave v finančnem odseku, kjer je poslanec Renner stavil predlog, naj se institucija predodkazov odpravi in zvišanje dohodkov iz reforme davkov nakaže deželam, tako da prispeva vbodoče država polovico k učiteljskim plačam, in sicer pod pogojem, da dežele reformirajo učiteljske plače tako, da bodo enake plačam državnih učiteljev od 11. do 8. razreda.

Seveda je Rennerjev predlog propadel, a pride kot minoritetni votum v plenum zbornice.

Dunaj, 7. marca 1913.

V finančnem odseku je socialni demokrat Hillebrand utemeljeval svoj predlog, ki meri na to, da dežele uporabijo državne prispevke iz povišane žganjarine in

dohodarine v resnici za regulacijo učiteljskih plač. Predlog ustvarja tudi jamstvo, da se neha korupcijski protekcionizem pri službenem napredovanju učiteljev od stopnje do stopnje.

Finančni minister Zaleski je kajpakda priporočal poročevalceve predloge in izrekel upanje, da utegne do leta 1917, dozoriti misel o uvedbi državnega monopola na žganje.

Dunaj, 7. marca.

Korespondenca »Austria«, ki ni samo oficialno glasilo nemških krščanskih socialcev, ampak tudi italijanskih parlamentarnih krogov, prinaša danes sledečo vest: Kakor zvezo, bo referent proračunskega odseka za italijansko fakultetno predlogo, poslanec Rosner, svoj referat v najkrajšem času izgotovil in ga izročil pisarni poslanske zbornice, tako da pride predloga takoj po Veliki noči v plenum zbornice.

Vlada slejkoprej odločno odklanja Trst kot sedež fakultete in je zato pričakovati, da bodo italijanski poslanci stavili predlog, naj se določi za sedež fakultete kako provincialno mesto v Furlaniji. Temu predlogu ne bi ugovarjali niti Nemci niti Slovenci, in s tem bi bilo to težavno vprašanje rešeno.

Dunaj, 9. marca 1913.

Na včerajšnji seji finančnega odseka se je vršilo glasovanje o predkazih deželnim blagajnicam. Sprejeti so bili vsi predlogi referenta in odklonjeni vsi minoritetni predlogi, med drugimi tudi predlog poslanca Damma, naj Češka toliko časa ne dobi nobenih podpor, dokler traja nemška obstrukcija. Sklep finančnega ministra pomeni odločno obsodbo nemške obstrukcije v češkem deželnem zboru, ki postane sedaj tudi brezpredmetna, ker se bo Češka vzdržala z državno podporo lahko več let.

Praga, 9. marca 1913.

Zveza nemških poslancev je imela danes zborovanje, na katerem je razpravljala o učiteljskem vprašanju. Poslanci so prišli do prepričanja, da forsirajo Čehi rešitev učiteljskega vprašanja predvsem za izboljšanje finančnega položaja Češke, da bi na ta način strli nemško obstrukcijo. Zato so poslanci sklenili, da bodo dovolili le najnujnejše učiteljske potrebe, vrhu tega pa so sklenili nastopiti najodločnejše proti temu, da bi Češka dobivala od dohodkov iz predodkazov kake predujme.

Poziv!

Tovariše in tovarišice, ki so imeli zaradi boleznih dopust in ga še imajo, prosimo, da nam blagovole sigurno sporočite, če jih je kdo nadomeščoval (suplent), oziroma če jih še kdo nadomešča. Naznanite, prosimo, koliko časa je nadomeščal suplent, oziroma suplentinja. Tisti, ki so jih nadomeščali le tovariši na njih šoli, naj nam tudi sporoče. Apeliramo na stanovsko zavednost, da nam to čim prej sporoče.

Uredništvo.

Deželno učiteljsko društvo za pokneženo grofijo Goriško-Grad.

je imelo dne 6. t. m. svoj občni zbor v Gorici pri Zlatem Jelenju. Zborovanja se je udeležilo 40 oseb, med temi le štiri italijanske narodnosti. Italijanski tovariši v mestu in v Furlaniji so preveč nacionalno-fanatični in mislijo, da grešijo v na-

rodnem oziru, ako bi ostali v tem društvu, kjer smo slovenski učitelji v večini. Mnogi slovenski učitelji, posebno na Tolminskem in Sežanskem pa se ne marajo pridružiti deželnemu društvu s puhlimi izgovori, da so preoddaljeni od mesta itd. Takoj pa, kadar potrebujejo pravne pomoči v stanovskih in političnih slučajih, se spomnijo na deželno društvo, kjer prosijo gmotne in moralne pomoči. Tako ni prav! Vsi za enega in eden za vse! Prizadevajmo si na vse kriplje vestno izvrševati svoje dolžnosti, vendar nas bodo prezirali mnogi tudi tam, kjer bi morali priznavati uspehe našega dela in napredke našega truda! Temu bo vedno tako, dokler se ne sklopimo vsi v močno falango z odločnim vodstvom, dokler ne zadenejo ob našo močno stanovsko samozavest in nerazrušno slogo! Preprost delavec pripoznava moč svoje krepke socialne organizacije, a učiteljstvo naše dežele še ne! Vsak učitelj — slehrna učiteljica mora biti član našega deželnega društva, da postanemo močni, da nabere izdaten obrambni sklad, ki nam da dovolj denarnih virov v vsakem pravnem postopanju v obrambo naših stanovskih pravic. A dovolj o tem. Kdor razume učiteljsko stališče v naši deželi, se oklene deželnega društva z vso vnemo. Vsak učitelj in vsaka učiteljica pošlji dve kroni društvenemu blagajniku Ignacu Križmanu v Dornbergu, in urejena je ta zadeva v večjo korist naše organizacije.

Zdaj pa k občnemu zboru. Iz predsedstvenega poročila sklepamo, da je društvo v preteklem letu vložilo na deželni zbor sledeče prošnje:

1. Za uračunavanje stanarine v penzijo;
2. za letno službovanje in
3. za zastopstvo ljudskošolskega učiteljstva v c. kr. deželnem šolskem svetu.

Doseglo se sicer še ni vsega, ali vendar je deželni zbor v svoji seji 2. marca 1912. določil v zakonskem osnutku § 6, da se tudi znesek stanarine uračuna v pokojnino. Bolje nekaj — nego nič! Društvena deputacija je že intervenirala pri c. kr. namestništvu, da se predloži ta zakon v najvišjo sankcijo.

Deželno društvo je tudi insceniralo utok tovariša Medveščka v Sv. Križu zaradi izvolitve učitelja — županom. Z znano okrožnico je namreč prepovedal c. kr. deželni šolski svet učiteljem prevzemati županstvene posle in časti, ako se nima njegovega privoljenja. Tovariš Medvešček je bil izvoljen županom, temu je v glavnem nasprotoval c. kr. deželni šolski svet in dosegel je toliko, da so mu prepovedali izvrševati županstvene posle in nositi župansko čast. Vsak c. kr. deželni šolski svet bi bil ponosen na take učitelje, katere ljudska volja pokliče na županski stolec, le goriškemu ni bilo to po volji. Res neverjetno — a resnično! Medvešček je podal potem društva po odvetniku dr. Staniču utok na c. kr. ministrstvo in mu je dovolilo županovati učitelju ter s tem razveljavilo ono famozno okrožnico c. kr. deželnega šolskega sveta, ki je hotel učiteljstvo oropati osnovne državljanske pravice, ki jo ima vsak najpreprostejši državljani — razen zločinca! Pravne stroške K 43 je plačalo deželno društvo, ki je tudi ponosno na ta svoj uspeh. Tovariši, ki še niste društveni člani, pristopite takoj, ker v tem slučaju pač jasno vidite moč organizacije in skupnosti!

Društvene deputacije so v mnogih slučajih trkale tudi na vrata slovenskih in italijanskih deželnih odbornikov in poslanec ter tudi tu dosegle majhne sicer, a za

v 1912. letu obstoječe razmere dovoljne uspehe.

Društveno predsedništvo je bilo tudi pri visokorodnem gospodu c. kr. namestniku in gospodu c. kr. namestništvem podpredsedniku, kjer se je najbrže mnogo doseglo v korist učiteljstva tudi v posameznih slučajih zaradi definitivnih nameščenj.

Sploh je društveno predsedstvo in odbor s svojimi agilnimi močmi vedno na straži, kje treba braniti čast in interese našega šolstva in učiteljstva.

Ze iz tega društvenega delovanja v preteklem letu je vsakemu učitelju — sleherni učiteljici dokazana potreba deželnega učiteljskega društva, zato pa pristopite vsi k njemu, da bomo močni in samozavestni bojevniki za stanovske pravice!

Šolski svetnik Jakob je pohvalno omenjal društveno delovanje in v imenu zborovalcev izrekel pohvalo predsedništvu ter pozivljal vse učitelje na delo, da se dvigne ta naša deželna organizacija do idealne popolnosti.

Društveni blagajnik je podal račun o svojem hiševanju v letu 1912 in proračun za leto 1913. Njegova izvajanja so zborovalci soglasno odobrili. Pozval je tudi zborovalce, da skrbe tudi med nepristotnimi tovariši za redna vplačila članarine, ker je upati, da dospe tem potom naš obrambni sklad do lepe množine svetlih kronic. Izvoljeni pregledovalci računov so izvršili svojo nalogo, in zborovalci so z zadovoljstvom debatirali o posameznih stanovskih zadevah, katerih končna ureditev odvisi le od samozavestnega in solidarnega dela vsega učiteljstva v deželi.

Resnične so besede, ki jih je ob svoji ustanovitvi napisalo v svojem oglasu naše deželno društvo in zato jih ponavljamo: »Krivično je, da stoje nekateri naši kolegi in kolegijne na strani v našem boju za obstanek ter si mislijo, da z zmago svojih tovarišev zmagajo tudi oni. Krivično je, da ne podpirajo onih mož, ki stoje v prvih vrstah v boju za naša prava, za povzdigo vzvišenega stanu! Vsi bodimo zvesti in neustrašeni vojaki, da bomo imeli vsi zasluge in pošteno pravico do tega, kar si priborimo!«

Pereant parasiti!

Odlok, ki ga je tov. P. Medvešček prejel, se glasi:

C. kr. okrajni šolski svet.
Št. 2304.

V Gorici, dne 2. oktobra 1912.

Gospodu
Petru Medveščku,
nadučitelju

v Sv. Križu.

Z odlokom od 14. avgusta t. l., št. 35668, je c. kr. ministrstvo za bogočastje in uk razveljavilo na Vaš priziv od 24. aprila t. l. sporazumno s c. kr. ministrstvom notranjih poslov odlok c. kr. dež. šol. sveta od 31. oktobra 1911., št. 726, ter Vam dovolilo, da smete sprejeti izvolitev županom mesta Sv. Križ in opravljati to službo.

Vsled odloka c. kr. dež. šol. sveta od 19. septembra t. l., G. S. 726/5—12, Vas o tem obveščam in pozivljam, da si Svoje uradovanje kakor župan tako uredite, da ne bo pri tem šola niti najmanje trpela.

Predsednik:
Rebek I. r.

Agitirajte za svoje glasilo!
Pridobivajte mu novih naročnikov!